Комунальний заклад Сумської обласної ради
«Сумський фаховий медичний коледж»

ЗАТВЕРДЖУЮ
заступник директора
з навчальної роботи
_____ Людмила ЛЯШЕНКО
«01» 09 2026

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
(виробнича та переддипломна практики)

Галузь знань: **22 Охорона здоров'я**
(шифр та назва галузі знань)

Спеціальність: **223 Медсестринство**
І5 Медсестринство
(код та найменування спеціальності)

Освітньо-професійна програма: **Сестринська справа**

Освітньо-професійний ступінь: **фаховий молодший бакалавр**

Розглянуто та схвалено
циклової комісією ОКСК
Протокол від «06» 09 2026 № 1
Голова _____ Тетяна ПОПОВА

Наскрізна програма практичної підготовки для здобувачів фахової передвищої освіти в галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 223 Медсестринство, І5 Медсестринство, освітньо-професійної програми Сестринська справа, освітньої кваліфікації фаховий молодший бакалавр з медсестринства, професійної кваліфікації сестра медична (брат медичний)

Розробники програми:

Керівник робочої групи:

Білецька Алла Григорівна - завідувач навчально-виробничої практики, викладач-методист вищої категорії.

Робоча група:

Пестун Тамара Миколаївна - викладач-методист вищої категорії, викладач хірургії.

Бабіна Світлана Миколаївна – викладач-методист вищої категорії, викладач внутрішньої медицини.

Онопрієнко Олена Дмитрівна - викладач-методист вищої категорії, викладач педіатрії.

Білоконь Ірина Миколаївна - викладач-методист вищої категорії, викладач основ медсестринства.

Рецензії/відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

Лавриненко Тетяна Михайлівна – заступник директора з медсестринства КНП «Клінічна лікарня Святого Пантелеймона» СМР

Серик Юлія Григорівна – заступник директора з медсестринства КНП «Центральна міська клінічна лікарня» СМР

ВСТУП

Анотація про практичну підготовку, міжпредметні зв'язки

Практична підготовка здобувачів освіти закладів фахової передвищої освіти є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття ними певного освітньо-професійного ступеня.

Основна мета практичного навчання — набуття здобувачами освіти міцних професійних знань, умінь та навичок для вирішення тих чи інших виробничих питань; прийняття самостійних рішень під час виконання будь-якої роботи в умовах сучасного виробництва на базі вже отриманих у КЗ СОР «Сумський фаховий медичний коледж» знань, умінь та навичок відповідно до діючих стандартів фахової передвищої освіти.

Виходячи з основної мети практичного навчання, вимоги та підхід до організації практичного навчання повинні бути якісно оновлені та приведені у відповідність із сучасними тенденціями роботи ЗОЗ в умовах ринкової економіки. Тому практичне навчання, з одного боку, має бути послідовним та безперервним, а з іншого — має набути гнучкого характеру, щоб можна було вносити корективи в зміст практичного навчання в разі впровадження на виробництві новітніх технологій, матеріалів, обладнання тощо, включаючи науково-дослідницьку роботу.

Основним документом в організації практичної підготовки в навчальному закладі є наскрізна програма практики. Наскрізна програма практичної підготовки — це розгорнутий план професійної підготовки спеціалістів з усіх видів практик: виробнича практика з догляду хворими та медичній маніпуляцій техніці, медсестринська, переддипломна практика із зазначенням тривалості часу та термінів її проведення.

Програма **виробничої практики** передбачає закріплення, поглиблення і розширення теоретичних знань та практичних умінь, отриманих на практичних заняттях.

Метою **переддипломної практики є** поглиблення та систематизація знань, отриманих здобувачами освіти в процесі вивчення таких дисциплін, як медсестринство у внутрішній медицині, медсестринство в педіатрії, медсестринство в хірургії.

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	**Галузь знань, спеціальність освітньо-професійний ступінь, професійна кваліфікація**	**Характеристика навчальної дисципліни**	
		Денна форма навчання (БЗСО)	**Вечірня форма навчання** (ПЗСО)
Кількість кредитів: 22,5 - БЗСО (денна форма навчання) 25,5 - ПЗСО (вечірня форма навчання)	**Галузь знань:** 22 Охорона здоров'я	-	-
Загальна кількість годин: 675 год. - БЗСО (денна форма навчання) 765 год. - ПЗСО (вечірня форма навчання)	**Спеціальність:** 223 Медсестринство І5 Медсестринство	Рік підготовки: 1, 2, 3, 4 рік навчання Семестр: IV,VI,VIII Загальна кількість годин: 675 год. Робота на базах ЗОЗ: 450 год. Самостійна робота: 225 год.	Рік підготовки: 1, 2, 3 рік навчання Семестр: II, IV, VI Загальна кількість годин: 765 год. Робота на базах ЗОЗ: 510 год. Самостійна робота: 255 год.
	Освітня кваліфікація: фаховий молодший бакалавр з медсестринства **Професійна кваліфікація:** сестра медичнаа (брат	**Вид контролю:** Поточний та підсумковий **Форма підсумкового контролю:** Диференційований залік	

Примітка.
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної становить (відповідно до вимог) 2/3 - аудиторні години, 1/3 (33,3%).

ІІ. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Мета

Забезпечити професійно-практичну підготовку здобувача освітньо- професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», здатного до виконання всіх видів діяльності та втручань, передбачених кваліфікаційними характеристиками фахівців галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 223 Медсестринство, І5 Медсестринство, освітньо-професійної програми Сестринська справа шляхом формування загальних, спеціальних та додаткових спеціальних компетентностей, необхідних для вирішення типових задач діяльності фахівця на відповідній посаді, включаючи здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в галузі охорони здоров'я або у процесі навчання.

Завдання

У результаті проходження виробничої та переддипломної практик здобувач освіти повинен володіти компетентностями:

СК 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК 2. Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта.

СК 3. Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності.

СК 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарнопросвітницьку роботу.

СК 5. Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.

СК 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК 8. Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.

СК 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

СК 11. Здатність до застосування сукупностей втручань та дій для забезпечення пацієнту гідного ставлення, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.

СК 12. Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).
СК 13. Здатність до використання професійно-профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.
СК 14. Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.
СК 15. Здатність до здійснення профілактичних втручань, спрямованих на зменшення інфекційних захворювань серед дорослого та дитячого населення, зокрема вакцинацію згідно з календарем профілактичних щеплень та екстрену імунопрофілактику, включаючи її популяризацію.

III. ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
здобувачів фахової передвищої освіти
спеціальність 223 Медсестринство І5 Медсестринство
ОПП Сестринська справа
денна (БЗСО) та вечірня (ПЗСО) форми навчання

№ з/п	Практика		Кіль-кість тижнів	Кіль кість креди тів	Кількість годин			Вид контролю
					загальна	На базах практики	Самостійна робота	
1.	**Виробнича практика**		2	3	90	60	30	Диф. залік
2.	**Виробнича практика**	БЗСО	5	7,5	225	150	75	Диф. залік
		ПЗСО	6	9	270	180	90	Диф. залік
3.	**Перед-дипломна практика**	БЗСО	8	12	360	240	120	Диф. залік
		ПЗСО	9	13,5	405	270	135	Диф. залік
	Всього:	БЗСО	**15**	**22,5**	**675**	**450**	**225**	Диф. залік
		ПЗСО	**17**	**25,5**	**765**	**510**	**255**	

IV. СТРУКТУРА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

4.1. Виробнича практика «Основи медсестринства»

№ з/п	Найменування відділення	Кількість днів	Всього годин годин	Робота у відділенні	Самостійна робота
1.	**Приймальне відділення**	1	9	6	3
2.	**Центральне стерилізаційне відділення**	1	9	6	3
3.	**Відділення стаціонару**	8	72	48	24
	Усього:	**10**	**90**	**60**	**30**

4.2.1. Виробнича практика (БЗСО)

№ з/п	Відділення	Дні	Години	
			Робота у відділенні	Самостійна робота на кожному робочому місці в ЗОЗ
1.	**Терапевтичне**	10	60	30
2.	**Хірургічне**	10	60	30
3.	**Педіатричне**	5	30	15
		25	**150**	**75**
	Усього годин:		**225**	

4.2.2. Виробнича практика (ПЗСО)

№ з/п	Відділення	Дні	Години	
			Робота у відділенні	Самостійна робота на кожному робочому місці в ЗОЗ
1.	**Терапевтичне**	10	60	30
2.	**Хірургічне**	10	60	30
3.	**Педіатричне**	10	60	30
		30	**180**	**90**
	Усього годин:		**270**	

4.3.1. Переддипломна практика (БЗСО)

№ з/п	Найменування відділення	Кількість днів	Години		
			Загальна кількість	Робота в ЗОЗ	Самостійна робота
1.	**Відділення терапевтичного профілю**	14	120	80	40
2.	**Відділення хірургічного профілю**	13	120	80	40
3.	**Відділення педіатричного профілю**	13	120	80	40
	Усього:	**40**	**360**	**240**	**120**

4.3.2. Переддипломна практика (ПЗСО)

№ з/п	Найменування відділення	Кількість днів	Години		
			Загальна кількість	Робота в ЗОЗ	Самостійна робота
1.	**Відділення терапевтичного профілю**	15	135	90	45
2.	**Відділення хірургічного профілю**	15	135	90	45
3.	**Відділення педіатричного профілю**	15	135	90	45
	Усього:	**45**	**405**	**270**	**135**

V. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Здобувачі освіти ОПП Сестринська справа проходять виробничу і переддипломну практики на базах закладів охорони здоров'я міста і області під керівництвом безпосередніх керівників та методичного керівника. Практична підготовка здобувачів освіти забезпечується методичними матеріалами (щоденники практики, інструкції, алгоритми виконання практичних навичок, тестові завдання, ситуаційні задачі),наочними засобами навчання для кожного циклу практики (презентації, відеопрезентації), інформаційним ресурсом циклової комісії, структурованими алгоритмами контролю знань та вмінь.

Самостійна робота під час проходження практики забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеопрезентації,), інформаційним ресурсом комісії, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь (знаходяться у щоденниках виробничої і переддипломної практик). Підсумковий контроль проводиться після проходження кожного циклу (розділу) практики, вивчення дисципліни завершується заліком , що проводиться після повного виконання програми практики.

VI. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ:

- тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою практичного заняття;
- усна відповідь на питання за матеріалом поточної теми;
- розв'язання типових і нетипових клінічних ситуаційних задач;
- контроль практичних навичок;
- звітним документом є щоденник практики, який містить текстовий і цифровий звіти про виконання програми практики;
- підсумковий залік.

VII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності здобувачів освіти під час проходження практичної підготовки виконується за традиційною 4-х бальною шкалою. Підсумковий контроль проводиться після проходження кожного циклу(розділу) практики, у вигляді прямих замірів виконання алгоритму практичних навичок. Проходження виробничої та переддипломної практик завершується заліком. Залік отримають здобувачі освіти, які виконали програму практичної підготовки в повному обсязі.

VIII. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

8.1. Перелік питань до диференційованого заліку з <u>виробничої практики</u> з розділу «МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ».

1. Підготовка пацієнтів до:
- ендоскопічного дослідження (бронхоскопії, фіброгастродуоденоскопії, цистоскопії, колоноскопії, ректороманоскопії);
- рентгенологічного дослідження (жовчного міхура, нирок, сечовивідних шляхів, таза, поперекового відділу хребта);
- ультразвукового дослідження органів черевної порожнини та малого таза;
- комп'ютерної томографії;
- магнітно-резонансної томографії;
2. Транспортування та перекладання хірургічних пацієнтів.
3. Транспортування пацієнтів з переломами таза, стегнової кістки, ребра, хребта.
4. Підготовка ватно-марлевих кульок, серветок, тампонів.
5. Знезаражування і передстерилізаційне очищення хірургічного інструментарію, шприців.
6. Контроль якості передстерилізаційного очищення.
7. Укладання матеріалу в бікси для стерилізації.
8. Підготовка зондів, дренажів до стерилізації та проведення їх стерилізації.
8. Обробка рук сучасними методами.
9. Одягання операційної сестри і хірурга.
10. Підготовка стерильного стола до роботи в перев'язочній та операційній.
11. Проведення місцевої анестезії.
12. Складання інструментів для:
- венесекції;
- трахеостомії;
- плевральної пункції;
- первинного хірургічного оброблення ран;
- лапароцентезу;
- апендектомії;
- лапаротомії;
- трепанації черепа;
- ампутації кінцівки;
- скелетного витягання.
13. Підготовка ліжка для післяопераційного пацієнта.
14. Заповнення інфузійних систем і підключення їх.

15. Взяття крові з вени.
16. Визначення групи крові та резус-фактора експресметодом.
17. Проведення проб на сумісність крові донора і реципієнта.
18. Промивання шлунка.
19. Постановка клізм.
20. Катетеризація сечового міхура.
21. Підготовка пацієнта до операції.
22. Проведення премедикації.
23. Проведення туалету операційних та гнійних ран.
24. Зняття швів.
25. Накладання м'яких і твердих пов'язок:

- клейових, клейово-пластирних, клеолових;
- бинтових;
- чепець;
- на одне і обидва ока;
- вуздечку;
- хрестоподібної на потилиці з переходом на спину;
- колосоподібної на плечовий суглоб;
- спіральної на грудну клітку;
- на грудну залозу;
- Дезо;
- на пахову ділянку;
- черепашачу на ліктьовий та колінний суглоби;
- «лицарська рукавичка»;
- на палець (спіральну, колосоподібну);
- косинкову на верхню кінцівку;
- восьмиподібну на надп'ятковий суглоб;
- поворотну на стопу;
- еластичних бинтів на кінцівки;
- тіснотугу.

26. Накладання твердих пов'язок:

- шини Крамера, Дітеріхса;
- підготовка гіпсових бинтів, лонгет, накладання і зняття;
- підготовка до застосування шини Беллера.

27. Накладання джгута при артеріальній і венозній кровотечах.
28. Пальцеве притискання артерій.
29. Проведення непрямого масажу серця.
30. Проведення штучної вентиляції легень «рот до рота», «рот до носа».
31. Виведення нижньої щелепи при западінні язика.
32. Оформлення карти пацієнта стаціонару

8.2. Перелік питань до диференційованого заліку з <u>виробничої практики</u> з розділу «МЕДСЕСТРИНСТВО У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ».

1. Реєстрація пацієнтів, що поступають у стаціонар.
2. Здійснення огляду пацієнта, оцінювання його стану.

3. Проведення термометрії із записом результатів у температурному листку.
4. Визначення частоти і характеру пульсу.
5. Вимірювання артеріального тиску, його реєстрація.
6. Робота з листком призначень.
7. Спостереження за пацієнтами з хронічними захворюваннями.
8. Підготовка пацієнта та необхідного обладнання до:

- взяття загального аналізу крові, аналізу крові на вміст цукру;
- взяття загального аналізу сечі, визначення білка, цукру та кетонових тіл експрес-методами, діастазу;
- взяття аналізу сечі за методами Зимницького, Нечипоренка;
- взяття калу на яйця гельмінтів, приховану кров, копрограму;
- здійснення гастроскопії, бронхоскопії, ректороманоскопії, колоноскопії;
- здійснення ультразвукового дослідження органів черевної порожнини;
- здійснення рентгенологічних обстежень шлунковокишкового тракту, нирок, хребта;
- здійснення плевральної та абдомінальної пункцій;
- запису електрокардіограми.

9. Підготовка маніпуляційного стола до роботи.
10. Проведення проби на чутливість організму до антибіотиків.
11. Розрахунок, розчинення та введення антибіотиків.
12. Виконання внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій.
13. Заповнення систем для трансфузій та проведення внутрішньовенних вливань.
14. Введення інсуліну.
15. Введення олійних розчинів.
16. Взяття крові на біохімічні і бактеріологічні дослідження.
17. Проведення дезінфекції, передстерилізаційного очищення інструментарію (шприців, голок, предметів догляду) згідно з чинними наказами, інструкціями та галузевим стандартом.
18. Проведення контролю якості передстерилізаційного очищення інструментарію на наявність крові і мийних засобів.
19. Виконання шлункового і дуоденального зондування.
20. Промивання шлунка.
21. Постановка клізми: очисної, сифонної, послаблювальної, лікувальної.

8.3. Перелік питань до диференційованого заліку з переддипломної практики з розділу «МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ».

1. Назвіть та продемонструйте сучасні хірургічні методи обробки рук.
2. Одягніть стерильний халат та рукавички на хірурга.
3. Алгоритм та техніка накриття стерильного столу.
4. Правила накладання джгута.
5. Продемонструйте тимчасову зупинку кровотечі різними способами.
6. Продемонструйте накладання джгута Січ при пошкодженні верхньої кінцівки.
7. Накладіть джгут при пораненні судин шиї.
8. Продемонструйте техніку накладання джгута Есмарха.
9. Визначте групу крові за стандартними сироватками.
10. Визначте групу крові за цоліконами.
11. Визначте резус - фактор експрес- методом.

12. Продемонструйте накладання хусткової пов'язки.
13. Продемонструйте накладання пов'язки Вельпо.
14. Продемонструйте накладання пв'язки Дезо
15. Продемонструйте накладання пов'язки колосоподібна на плече.
16. Продемонструйте накладання пов'язки на молочну залозу.
17. Продемонструйте накладання пов'язки шапочка Гіппократа.
18. Продемонструйте накладання пов'язки Чепець.
19. Продемонструйте накладання пов'язки Вуздечка.
20. Продемонструйте накладання пов'язки Неаполітанська.
21. Продемонструйтенакладання пов'язки Лицарська рукавичка.
22. Підготуйте набір інструментів для венесекції.
23. Підготуйте набір інструментів для ампутації нижньої кінцівки.
24. Підготуйте набір інструментів для ПХО рани.
25. Підготуйте набір інструментів для трахеостомії.
26. Підготуйте набір інструментів для скелетного витянання.
27. Підготуйте набір інструментів для апендектомії.
28. Підготуйте набір інструментів для трепанації чепрепа.
29. Підготуйте набір інструментів для лапароцентезу.
30. Розкладіть загальий інструментарій за групами.
31. Підготуйте операційне поле за методом Гросіха- Філончікова.
32. Продемонструйте заправлення нитки в голку.
33. Продемонструйте накладання вузлових швів.
34. Продемонструйте техніку зняття швів.
35. Продемонструйте накладання шини Крамера при переломі плечової кістки.
36. Проведіть транспортну іммобілізацію при переломі кісток гомілки.
37. Продемонструйте накладання шини SAM при ушкодженні шийного відділу хребта.
38. Визначте площу опіку різними методами.
39. Продемонструйте катетеризацію сечового міхура на жіночому муляжі.
40. Продемонструйте катетеризацію сечового міхура на чоловічому муляжі.

8.4. Перелік питань до диференційованого заліку з переддипломної практики з розділу «МЕДСЕСТРИНСТВО У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ».

1. Проведення повної, часткової і спеціальної (протипедикульозної) санітарної обробки пацієнтки.
2. Дезінфекція предметів догляду, особистої гігієни. Дезінфекція посуду.
3. Передстерилізаційна обробка шприців, голок, інструментарію, контроль якості виконання передстерилізаційної обробки.
4. Обробка медичного інструментарію кип’ятінням (в домашніх умовах).
5. Стерилізація в повітряному стерилізаторі. Контроль стерильності.
6. Підготування перев’язувального матеріалу, укладання в стерилізаційні коробки. Стерилізація водяною парою під тиском у парових стерилізаторах.
7. Користування стерильною стерилізаційною коробкою (біксом).
8. Одягання стерильного халата, шапочки, маски і гумових рукавичок. Підготовка інструментального столика до роботи (в умовах маніпуляційного кабінету).
9. Опорядження ліжка пацієнтки. Проведення туалету.

10. Техніка заміни натільної і постільної білизни лежачих пацієнтів.
11. Техніка користування функціональним ліжком.
12. Техніка транспортування і перекладання пацієнта.
13. Догляд за шкірою. Вмивання, обтирання лежачих.
14. Догляд за статевими органами і промежиною.
15. Догляд за очима: промивання, очні ванночки, закрапування, закладання мазі за повіки.
16. Догляд за вухами, обробка зовнішнього слухового ходу.
17. Догляд за носовими ходами, видалення кірок, закрапування.
18. Догляд за порожниною рота: полоскання, зрошення, чищення зубів.
19. Комплексна профілактика пролежнів.
20. Догляд за шкірою в разі ризику виникнення пролежнів та при їх наявності.
21. Техніка застосування металевого і гумового суден.
22. Користування гумовим кругом.
23. Складання порційної вимоги.
24. Складання приблизного добового меню згідно з рекомендованою дієтою.
25. Годування лежачого пацієнта з ложки, напувальника.
26. Здійснення контролю за санітарним станом при ліжкових столиків, холодильника, асортиментом і терміном зберігання харчових продуктів.
27. Робота фельдшера з листком лікарських призначень.
28. Складання вимоги-накладної на лікарські засоби.
29. Принципи розташування лікарських засобів у медичній шафі.
30. Втирання мазі, накладення пластиру, застосування присипок.
31. Закрапування крапель у ніс, вуха, очі.
32. Закладання мазі за повіки.
33. Техніка користування кишеньковим інгалятором.
34. Техніка збирання стерильного шприца із крафт-пакета та стерилізатора.
35. Техніка набирання лікарських засобів з ампул і флаконів.
36. Техніка внутрішньошкірних ін’єкцій.
37. Проведення проб на чутливість до лікарських засобів.
38. Техніка підшкірних ін’єкцій.
39. Користування інсуліновим шприцом. Розрахунок дози інсуліну.
40. Техніка введення олійних розчинів, обробка інструментів після ін’єкцій.
41. Техніка внутрішньом’язових ін’єкцій.
42. Розведення та розрахунок дози антибіотиків.
43. Техніка накладення венозного джгута.
44. Техніка венепункції, внутрішньовенного струминного введення лікарських засобів.
45. Техніка взяття крові з вени для лабораторного дослідження.
46. Монтаж і заповнення системи для. внутрішньовенних вливань.
47. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів.
48. Техніка кровопускання.
49. Техніка вимірювання температури тіла.
50. Графічна реєстрація показників температури тіла у температурному листку.
51. Побудова тижневого графіка температурної кривої за заданим типом.
52. Догляд за пацієнтами при гарячці.
53. Догляд за пацієнтами під час критичного зниження температури тіла.
54. Техніка застосування медичних банок.
55. Техніка застосування гірчичників.

56. Техніка застосування зігрівальних компресів.
57. Техніка застосування охолоджувальних компресів.
58. Техніка застосування грілки і міхура з льодом.
59. Техніка виконання найпростіших інгаляцій.
60. Техніка проведення водних процедур.
61. Техніка застосування ртутно-кварцевих і солюкс-ламп.
62. Підрахунок частоти дихання, реєстрація результатів у температурному листку.
63. Допомога пацієнтам під час кашлю, задишки.
64. Подавання кисню з кисневої подушки та через носові катетери.
65. Долікарська допомога при кровохарканні та легеневій кровотечі.
66. Дослідження артеріального пульсу, його характеристики, графічна і цифрова реєстрація у температурному листку.
67. Вимірювання артеріального тиску, його оцінка, реєстрація результатів вимірювання.
68. Долікарська допомога в разі непритомності, колапсу, серцевому нападі, артеріальній гіпертензії.
69. Надання допомоги під час блювання.
70. Надання першої допомоги після аспірації блювотних мас.
71. Техніка промивання шлунка.
72. Техніка застосування газовивідної трубки.
73. Техніка виконання очисної, сифонної клізми.
74. Техніка виконання медикаментозної клізми.
75. Надання першої допомоги при шлунково-кишковій кровотечі.
76. Катетеризація сечового міхура м'яким катетером.
77. Техніка промивання сечового міхура.
78. Визначення добового діурезу і водного балансу.
79. Техніка взяття мазка із зіва і носа.
80. Збирання харкотиння для загального і бактеріологічного дослідження.
81. Збирання калу для дослідження (копрологічного, бактеріологічного, на приховану кров, на яйця гельмінтів).
82. Техніка зондування шлунка і дванадцятипалої кишки.
83. Підготовка пацієнтів і збирання сечі для лабораторних досліджень (за Зимницьким, Нечипоренком, для бактеріологічного дослідження).
84. Дослідження сечі на глюкозу, діастазу та 17-кетостероїди.
85. Підготовка пацієнтів до рентгенологічного дослідження шлунка і кишечника.
86. Підготовка пацієнтів до бронхоскопії, езофагогастродуоденоскопії.
87. Підготовка пацієнтів до іригоскопії.
88. Підготовка пацієнтів до колоноскопії і ректороманоскопії.
89. Підготовка пацієнтів до ультразвукового дослідження органів черевної порожнини та тазових органів.
90. Виписування направлень на лабораторні дослідження.
91. Заповнення паспортної частини медичної карти амбулаторного пацієнта.
92. Заповнення екстреного повідомлення в СЕС про наявність інфекційного захворювання, харчове, гостре, професійне отруєння.
93. Заповнення контрольної карти диспансерного спостереження .
94. Заповнення талона на прийом до лікаря.
95. Заповнення медичної карти стаціонарного пацієнта.
96. Заповнення статистичного талона для реєстрації заключних діагнозів.

97. Заповнення статистичної карти вибулого із стаціонару.
98. Заповнення журналу реєстрації пацієнтів, що поступають на стаціонарне лікування.
99. Перелік облікової та звітної документації фельдшерського пункту.

8.5. Перелік питань до диференційованого заліку з переддипломної практики з розділу «МЕДСЕСТРИНСТВО В ПЕДІАТРІЇ»

1. Анатомо-фізіологічні особливості новонародженого. Характеристика та ознаки.
2. Фізіологічні стани новонароджених.
3. Характеристика та ознаки недоношеного новонародженого.
4. Функціональні особливості органів і систем недоношеного новонародженого. Вигодовування та зігрівання.
5. Фізичний розвиток дитини.
6. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи. Нервово-психічний розвиток дитини.
7. Характеристика грудного вигодовування. Переваги грудного вигодовування. Види й терміни введення підгодовування.
8. Характеристика змішаного вигодовування. Протипоказання й утруднення при грудному вигодовуванні.
9. Характеристика штучного вигодовування. Молочні суміші. Гіпогалактія та її профілактика.
10. Харчування дітей віком понад 1 рік. Контроль за харчуванням у дитячому дошкільному закладі.
11. Анатомо-фізіологічні особливості шкіри. Захворювання шкіри в новонародженого.
12. Хвороби пупка. Лікування. Догляд.
13. Асфіксія новонароджених. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
14. Пологові травми. Внутрішньочерепна пологова травма. Клініка.
Лікування. Догляд. Профілактика.
15. Гіповітамінози. Рахіт. Етіологія. Клінічна картина.
16. Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи. Профілактика і лікування хворих на рахіт.
17. Гіпокальціємічний синдром. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
18. Гострі розлади травлення у дітей раннього віку. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
19. Аномалії конституції. Ексудативно-катаральний діатез. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
20. Анатомо-фізіологічні особливості ротової порожнини. Стоматит. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
21. Аскаридоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
22. Ентеробіоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
23. Трихоцефальоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
24. Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання. Стенозувальний ларинготрахеобронхіт. Етіологія. Клінічна картина. Невідкладна медична допомога.
25. Фолікулярна ангіна. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
26. Гострий бронхіт. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
27. Анатомо-фізіологічні особливості легень. Гостра пневмонія у дітей раннього віку. Етіологія, клінічна картина, лікування вогнищевої пневмонії. Догляд.
28. Особливості перебігу пневмонії у новонароджених і недоношених новонароджених. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд.

29. Бронхіальна астма. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Диспансерний нагляд.
30. Анатомо-фізіологічні особливості органів кровообігу. Природжені вади серця, судин. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
31. Ревматизм. Характеристика. Етіологія. Класифікація. Лікування. Догляд. Профілактика.
32. Геморагічний васкуліт. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
33. Тромбоцитопенічна пурпура. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
34. Гемофілія. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
35. Анатомо-фізіологічні особливості сечових органів. Гострий пієлонефрит. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
36. Гострий гломерулонефрит. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
37. Анатомо-фізіологічні особливості ендокринних залоз (залоз внутрішньої секреції). Цукровий діабет. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
38. Імунопрофілактика інфекційних хвороб. Календар профілактичних щеплень.
39. ГРВІ. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
40. Туберкульоз. Характеристика. Віраж. Специфічна профілактика.
41. Рання туберкульозна інтоксикація. Клінічна картина. Лікування. Неспецифічна профілактика туберкульозу.
42. Первинний туберкульозний комплекс. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфовузлів. Клінічна картина. Туберкулінодіагностика.
43. Дифтерія. Характеристика. Дифтерія мигдаликів. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Заходи в осередку інфекції.
44. Дифтерія гортані. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Заходи в осередку інфекції.
45. Кашлюк. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Догляд. Заходи в осередку інфекції.
46. Кір. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Догляд. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
47. Краснуха. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
48. Скарлатина. Характеристика. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
49. Вітряна віспа. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
50. Епідемічний паротит. Характеристика. Епідеміологія.
51. Менінгококова інфекція. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
52. Кишкові інфекції у дітей. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
53. СНІД. Етіологія. Клінічна картина. Епідеміологія. Лікування. Профілактика.
54. Гостра дихальна недостатність. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
55. Гіпертермічний синдром. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
56. Судомний синдром. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
57. Колапс. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
58. Анафілактичний шок. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
59. Гіперглікемічна кома. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
60. Гіпоглікемічна кома. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
61. Носова кровотеча. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.

62. Проведення антропометрії.
63. Визначення добової та разової кількості їжі дітям першого року життя.
64. Проведення підрахунку частоти дихання та пульсу, визначення їх характеру.
65. Проведення вимірювання артеріального тиску та його реєстрація.
66. Призначення і розрахунок доз ергокальциферолу з метою профілактики та лікування рахіту.
67. Одягання новонароджених.
68. Проведення туалету пупкової ранки.
69. Проведення ранкового туалету дитини грудного віку.
70. Проведення профілактичних щеплень.
71. Проведення проби Манту, реєстрація та оцінка.
72. Узяття мазків з носа та зіва на мікрофлору.
73. Узяття калу для копрологічного та бактеріологічного досліджень, на яйця гельмінтів.
74. Узяття зіскрібків на ентеробіоз.
75. Збирання сечі для загального аналізу, за Нечипоренком.
76. Вимірювання температури тіла.
77. Проведення контрольного зважування.
78. Узяття крові на біохімічне дослідження.
79. Розведення антибіотиків і розрахунок дози.
80. Проведення ін'єкцій: підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних.
81. Відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів.
82. Проведення ШВЛ і закритого масажу серця.
83. Застосування міхура з льодом і грілки.
84. Проведення догляду за кувезом.
85. Проведення інгаляцій киснем та лікарськими препаратами.
86. Проведення промивання шлунка.
87. Поставлення лікувальної та очисної клізм.
88. Закапування крапель в ніс, вуха, очі.
89. Накладання зігрівального компресу на вухо, грудну клітку.
90. Накладання гірчичників, проведення гірчичних обгортань.
91. Уведення газовідвідної трубки.

IX. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Лісовий В.М. «Основи медсестринства», Київ ВСВ «Медицина», 2018 р.

Нормативна документація МОЗ України щодо санітарно-протиепідемічного режиму в ЗОЗ

1. Наказ МОЗ України від 06.05.2021 № 882 «Про затвердження санітарно-протиепідемічних правил і норм використання ультрафіолетового бактерицидного випромінювання для знезараження повітря та дезінфекції поверхонь в приміщеннях закладів охорони здоров'я та установ/закладів надання соціальних послуг/соціального захисту населення».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0978-21#Text
2. Наказ МОЗ України від 03.08.2021 № 1614 «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах/закладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-21#Text
3. Наказ МОЗ України від 03.08.2020 № 1777 «Про затвердження Заходів та Засобів щодо попередження інфікування при проведенні догляду за пацієнтами».

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1110-20#Text

4. Наказ МОЗ України від 17.03.2015 № 148 «Про затвердження Порядку підтвердження зв'язку зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівником своїх професійних обов'язків».

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE26822.html

5. Наказ МОЗ України від 08.06.2015 № 325 «Про затвердження Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами».

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-15#Text

6. Наказ МОЗ України від 30.04.2014 № 293 «Про затвердження Інструкції зі збору, сортування, транспортування, зберігання, дезінфекції та прання білизни у закладах охорони здоров'я».

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0556-14#Text

7. Наказ МОЗ України від 11.08.2014 № 552 «Дезінфекція, передстерилізаційне очищення та стерилізація медичних виробів в закладах охорони здоров'я».

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1067-14#Text

8. Наказ МОЗ України від 05.11.2013 № 955 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов'язків».

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE24510.html

9. Наказ МОЗ України від 25.05.2000 № 120 «Інструкція
з профілактики внутрішньолікарняного та професійного зараження ВІЛ-інфекцією»

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG5041.html

10. Наказ МОЗ України від 28.03.1994 р. № 38 «Про організацію та проведення заходів по боротьбі з педикульозом».

https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0038282-94#Text

Нормативна документація МОЗ України щодо облікових форм медичної документації

1. Наказ МОЗ України від 29 грудня 2000 року № 369 «Про затвердження форм медичної облікової документації, що використовується в стаціонарах і поліклініках (амбулаторіях)» (форма 029/о "Журнал обліку процедур").

https://mozdocs.kiev.ua/forms/f029_0.doc (форма 029/о)

2. Наказ МОЗ України від 29.05.2013 № 435 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності (форма 003-4/о «Листок лікарських призначень»)».

https://mozdocs.kiev.ua/forms/f003_4_0.doc (форма 003-4/о)

3. Наказ МОЗ України від 4.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкції щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» (форми 001/о «Журнал обліку прийому хворих у стаціонар і відмов від госпіталізації», 003/о «Медична карта стаціонарного хворого», 003/6-о «Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення»).

https://mozdocs.kiev.ua/forms/f001_0.doc (форма 001/о)

http://endoscopy.com.ua/assets/files/dodatku.pdf (форма 003/о + форма 003-6/о)

4. Наказ МОЗ України від 10.01.2006 № 1 «Про затвердження форм первинної облікової документації з інфекційної, дермато-венерологічної, онкологічної захворюваності та Інструкції щодо їх заповнення» (форма 058/о «Екстрене повідомлення про інфекційне захворювання, харчове, гостре професійне отруєння, незвичайну реакцію на щеплення»).

https://phc.org.ua/sites/default/files/uploads/files/dodatok4.docx (форма 058/о)

5. Наказ МОЗ України від 26 липня 1999 року № 184 «Про затвердження форм облікової статистичної документації, що використовується в стаціонарах лікувально-профілактичних закладів» (форма 004/о "Температурний листок").

https://mozdocs.kiev.ua/forms/f004_0.doc (форма 004/о)

Нормативна документація МОЗ України щодо спостереження і догляду за пацієнтами

1. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги».
https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1269282-19#Text
2. Наказ МОЗ України від 29.10.2013 р. № 931 «Про удосконалення організації лікувального харчування та роботи дієтологічної системи в Україні».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2205-13#Text
3. Наказ МОЗ України від 24 травня 2012 року № 384 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при артеріальній гіпертензії».
https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0384282-12#Text
4. Наказ МОЗ України від 03.08.2012 № 602 МОЗ України «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ішемічному інсульті».
https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0602282-12#Text

Нормативна документація МОЗ України щодо обліку лікарських засобів у закладах охорони здоров'я

1. Наказ від 07.08.2015 р. № 494 «Про деякі питання придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1028-15#Text
2. Наказ від 09.09.2014 № 635 «Про затвердження Методичних рекомендацій ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я».
https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635282-14#Text
3. Наказ МОЗ України від 19.07.2005 № 360 «Про затвердження Правил виписування рецептів та вимог-замовлень на лікарські засоби».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-05#Text
4. Наказ МОЗ України від 16.12.2003р. № 584 «Про затвердження правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0275-04#Text
5. Наказ МОЗ України від 16.03.1993 р. № 44 «Про організацію зберігання в аптечних закладах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення».
https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0044282-93#Text
6. Наказ МОЗ України від 04.04.2008 № 181 «Епідеміологічний нагляд за інфекціями області хірургічного втручання та їх профілактика».
7. Наказ МОЗ України від 21.09.2010 № 798 «Хірургічна та гігієнічна обробка рук медичного персоналу».
8. Наказ МОЗ України від 11.08.2014 № 552 «Дезінфекція, передстерилізаційне очищення та стерилізація медичних виробів в закладах охорони здоров'я».
9. Наказ МОЗ України від 08.06.2015 № 325 «Про затвердження Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами».
10. Наказ МОЗ України від 05.11.2013 № 955 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов'язків».
11. Наказ МОЗ України від 25.05.2000 № 120 «Інструкція з профілактики внутрішньолікарняного та професійного зараження ВІЛ-інфекцією»
12. Наказ МОЗ України від 04.04.2012 № 236 «Про організацію контролю та профілактики післяопераційних гнійно-запальних інфекцій, спричинених мікроорганізмами, резистентними до дії антимікробних препаратів».
13. Наказ МОЗ України від 30.04.2014 № 293 «Про затвердження Інструкції зі збору, сортування, транспортування, зберігання, дезінфекції та прання білизни у закладах охорони здоров'я».

14. Наказ МОЗ України від 28.03.1994 р. № 38 «Про організацію та проведення заходів по боротьбі з педикульозом».
15. Наказ МОЗ України від 3.04.2018 № 610 «Про внесення змін до правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах».
16. Наказ від 24.06.2019 № 1428 «Про внесення змін до Методичних рекомендацій ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я».
17. Наказ від 07.08.2015 р. № 494 «Про деякі питання придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я».
18. Наказ МОЗ України від 4.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкції щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» (форми 001/о «Журнал обліку прийому хворих у стаціонар і відмов від госпіталізації», 003/о «Медична карта стаціонарного хворого», 003/6-о «Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення»).
19. Наказ МОЗ України від 26 липня 1999 року № 184 «Про затвердження форм облікової статистичної документації, що використовується в стаціонарах лікувально-профілактичних закладів» (форма 004/о "Температурний листок").
20. Наказ МОЗ України від 29.05.2013 № 435 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності» (форма 003-4/о «Листок лікарських призначень»).
21. Наказ МОЗ України від 29 грудня 2000 року № 369 «Про затвердження форм медичної облікової документації, що використовується в стаціонарах і поліклініках (амбулаторіях)» (форма 029/о "Журнал обліку процедур").Нетяженко В.З. Загальний та спец. догляд за хворими - К.: Здоров'я, 2013
22. Гаврилюк О.Ф. Основи медсестринства - К.: Медицина, 2010
23. Касевич Н.М. Основи медсестринство в модулях - К.: Медицина, 2009
24. Литвиненко В.І., Лісовий В.М. Основи медсестринства Сестринська справа - К.: Медицина, 2011, 2019
25. Нетяженко В.З. Загальний та спец. догляд за хворими - К.: Здоров'я, 2013
26. Савка Л.С. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка - К.: Медицина, 2018
27. Швед М.І. Медсестринство в терапії - Т.: Укрмедкнига, 2017
28. Шегедин М.Б. Медсестринство у внутрішній медицині - К.: Медицина, 2009
29. Антропова Т.О. Невідкладні стани в терапії - К.: Медицина, 2008
30. Стасишин О.С. Медсестринство у внутрішній медицині - К.: Медицина, 2010, 2019
31. Баран С.В. Невідкладні стани у внутрішній медицині - К.: Медицина, 2011
32. Фойняк В.М. Навчальний посібник з внутрішньої медицини - К.: Медицина, 2010
33. Кіт О.М. Медсестринство в хірургії - Т.: Укрмедкнига, 2018
34. Роздольский І.В. Невідкладні стани в хірургії - К.: Медицина, 2009
35. Усенко О.Ю. Хірургія - К.: Медицина, 2010
36. Коваьчук Л.М. Навч. посібник з хірургії в модулях - К.: Медицина, 2010
37. Хміль С.В. Медсестринство в акушерстві - Т.: Укрмедкнига, 2007
38. Хміль С.В. Медсестринство в гінекології - Т.: Укрмедкнига, 2006
39. Назарова І.Б. Медсестринство в гінекології - К.: Медицина, 2007
40. Чорновіл А.В. Клінічне медсестринство в інфектології з елементами епідеміології - К.: Здоров'я, 2010, 2014
41. Ковальчук Л.М. Медсестринство в онкології - К.: Медицина, 2011
42. Антропова Т.О. Медсестринство в сімейній медицині - К.: Медицина, 2008
43. Кареліна Т.І. Медсестринство в неврології - К.: Медицина, 2010
44. Погорєлов І.І. Медсестринство в психіатрії і наркології - К.: Медицина, 2012
45. Кіт О.М. Медсестринство в хірургії - Т.: Укрмедкнига, 2018
46. Гаврилюк О.Ф. Ріст і розвиток людини. - К.:Медицина, 2010